

**แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนา
คุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3***

**THE GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF CREATIVE LEADERSHIP OF
EDUCATIONAL QUALITY DEVELOPMENT CENTER 8, KHONKAEN
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3**

กุสุมาวดี พลนงศ์¹, อำนาจ ชนะวงษ์²

Kusumawadee Pholnong¹, Amnaj Chanawongse²

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย^{1,2}

College of Asian Scholars^{1,2}

Email : Kusumawadee8112@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 จำนวน 86 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและดัชนีความต้องการจำเป็นพื้นฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยภาพรวม อยู่ในระดับสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เมื่อพิจารณาเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ การมีความยืดหยุ่น การมีความคิดสร้างสรรค์ การมีจินตนาการ และการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล 2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มี 5 องค์ประกอบ เมื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแล้วได้แนวทางทั้งหมด 22 แนวทาง ได้แก่ การมีความยืดหยุ่น มี 4 แนวทาง การมีจินตนาการ มี 4 แนวทาง การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มี 5 แนวทาง ความคิดสร้างสรรค์ มี 4 แนวทาง การมีวิสัยทัศน์

*Received: August 26, 2023; Revised: October 10, 2023; Accepted: October 10, 2023

มี 5 แนวทาง และมีผลการประเมินความเหมาะสมและมีผลการประเมินความเป็นไปได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา; ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์; ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

This research article has the objectives 1) to study the current situation. The desirable condition and the necessary need of creative leadership of school administrators in the 8th Educational Quality Development Center under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 3. 2) For study the guidelines for developing creative leadership of school administrators in Educational Quality Development Center 8 under the Khon Kaen Primary Educational Service Area Office. 3. The sample groups used in the research are: Educational institution administrators and teachers in Educational Quality Development Center 8 Type of people: 86 people. The research tools included a questionnaire, an interview form, and a form to assess the appropriateness and feasibility of the draft guidelines for developing creative leadership. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation and Basic Needs Index (PNI Modified).

The results found that: 1. The current condition of creative leadership as a whole is at the level of the desired condition of creative leadership as a whole. at the highest-level Order of essential needs of creative leadership When considering each aspect, order the essential needs from highest to lowest in 5 orders: having a vision being flexible Being creative imagination and consideration of individuality. 2. The Guidelines for developing creative leadership among school administrators In the Educational Quality Development Center 8 under the Khon Kaen Primary Educational Service Area Office, Area 3, there are 5 components. A total of 22 approaches were obtained: 4 approaches of flexibility, 4 approaches of imagination, 5 approaches of individuality consideration, 4 approaches of creativity, 5 approaches of vision. The overall feasibility assessment results were at the highest level.

Keywords : The guidelines for development; Creative leadership of educational; School director

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

เมื่อสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลง ทุกคนต้องพัฒนาตนเองเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์เพื่อให้ปรับตัวอยู่ได้ในสังคมที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งปัจจุบันนี้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินชีวิต ทุกคนจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ของวันนี้และอนาคตข้างหน้าให้สมบูรณ์อย่างเต็มกำลัง ตลอดจนมีคุณธรรมจริยธรรมสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคงและมีความสุข (นิรุฒ มีพันธ์, 2559) ซึ่งในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้น จำเป็นต้องมีผู้นำที่มีศักยภาพและสมรรถนะที่ไร้ขอบเขตขององค์ความรู้ เพื่อที่จะนำองค์กรไปสู่วิสัยทัศน์และเผชิญหน้ากับความท้าทายใหม่ ๆ และนอกจากนั้นผู้นำยุคใหม่ยังต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย และซับซ้อนมากกว่าในอดีต ดังนั้น ผู้นำยุคใหม่นอกจากต้องปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ แล้วก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดเพื่อก่อให้เกิดการปรับตัวทั้งระบบนั่นเอง (สมยศ ชี้แจง, 2552)

ภาวะผู้นำการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่ต้องเตรียมความพร้อม ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนมีระบบการพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่อง มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ มีความสามารถคิด วิเคราะห์แก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรมนำความรู้ รักความเป็นไทยและสามารถก้าวไกลในระดับนานาชาติ ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในการรับกับสภาพสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ด้วยการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด (กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์, 2562)

จากความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดสภาพปัจจุบัน ปัญหาของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและนำไปสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ให้ทันต่อสภาวะความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษา สามารถปรับตัวอยู่ได้ในสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ข้อมูลสารสนเทศสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำให้กับผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับ

3.2 ได้ข้อมูลสารสนเทศแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์ให้มีประสิทธิภาพ

3.3 ได้ข้อมูลสารสนเทศในเชิงปฏิบัติ ผู้บริหารสามารถนำไปเป็นแนวทางในแผนการพัฒนาด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อันส่งผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเทียบตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan จำนวน 86 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน ครูผู้สอน จำนวน 63 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติพื้นฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบมาตราประมาณ 5 ระดับ ค่าโดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) (สมนึก ภัททิยธนี, 2551) การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบมาตราประมาณค่า (r_{xy}) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2546) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบมาตราประมาณค่าโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2547) วิเคราะห์จัดลำดับความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) โดยหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) โดยใช้สูตร PNI_{Modified} ของนงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

ระยะที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูวิชาการ จำนวน 2 คนและครูผู้สอน จำนวน 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น

5. ผลการวิจัย

5.1 จากผลการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมและรายองค์ประกอบ

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	PNI Modified	ลำดับที่
1. การมีความยืดหยุ่น	4.29	0.53	มาก	4.87	0.34	มากที่สุด	0.14	2
2. การมีจินตนาการ	4.32	0.56	มาก	4.85	0.35	มากที่สุด	0.12	4
3. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.39	0.56	มาก	4.86	0.36	มากที่สุด	0.11	5
4. การมีความคิดสร้างสรรค์	4.28	0.58	มาก	4.85	0.35	มากที่สุด	0.13	3
5. การมีวิสัยทัศน์	4.20	0.56	มาก	4.83	0.38	มากที่สุด	0.15	1
รวม	4.30	0.56	มาก	4.85	0.36	มากที่สุด	0.13	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่าทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.56) รองลงมาคือ การมีจินตนาการ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.56) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.56)

สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่าทุก

องค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีความยืดหยุ่น ($\bar{X} = 4.87, S.D. = 0.34$) รองลงมาคือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 4.86, S.D. = 0.36$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.83, S.D. = 0.38$)

การประเมินความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified} = 0.13) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย พบว่า การมีวิสัยทัศน์ มีดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด (PNI_{Modified} = 0.15) รองลงมาการมีความยืดหยุ่น มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified} = 0.14) การมีความคิดสร้างสรรค์ (PNI_{Modified} = 0.13) การมีจินตนาการ (PNI_{Modified} = 0.12) และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (PNI_{Modified} = 0.11)

5.2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มี 5 องค์ประกอบ จำนวน 22 แนวทาง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 โดยเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็นซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 องค์ประกอบด้านการมีความยืดหยุ่น มี 4 แนวทาง ได้แก่ 1) มีการคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่อยู่เสมอ 2) เปิดโอกาสให้บุคลากรเสนอแนวคิดใหม่ ๆ รับฟังข้อคิดข้อเสนอแนะของบุคลากรด้วยความเต็มใจ 3) มีความสามารถในการปรับตัวทุกสถานการณ์ 4) เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างเท่าเทียมกัน

5.2.2 องค์ประกอบด้านการมีจินตนาการ มี 4 แนวทาง ได้แก่ 1) มีการคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่อยู่เสมอ 2) มีความสามารถในการคิดหาคำตอบได้หลายแง่มุม 3) มีวิจรรย์ญาณในการตัดสินใจ 4) ตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างสร้างสรรค์

5.2.3 องค์ประกอบด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มี 5 แนวทาง ได้แก่ 1) มอบหมายงานตามความถนัดและความสามารถของบุคลากร 2) มีความยุติธรรม มอบหมายและกระจายงานให้บุคลากรอย่างเท่าเทียมกัน 3) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคลากรในสถานศึกษายอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความเต็มใจ 4) ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นอย่างยุติธรรม 5) เสริมแรงทางบวกด้วยการยกย่องชื่นชมเมื่อบุคลากรในสถานศึกษาทำความดีหรือมีผลงานอันเป็นที่น่าภาคภูมิใจ

5.2.4 องค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์ มี 4 แนวทาง ได้แก่ 1) มองโลกในแง่ดี มีความคิดเชิงบวกและมีความเฉลียวฉลาด สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี 2) ตั้งเป้าหมายในการทำงานเป็นระยะ ๆ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ 3) พัฒนาตนเองให้ทันต่อเทคโนโลยี เพื่อเตรียมพร้อมในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ 4) มีความคล่องแคล่วในการทำงานด้วยความกระฉับกระเฉงรวดเร็ว

5.2.5 องค์ประกอบด้านการมีวิสัยทัศน์ มี 5 แนวทาง ได้แก่ 1) กำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน 2) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และสามารถขับเคลื่อนผู้บริหารสถานศึกษามุ่งสู่ความเป็นเลิศ 3) มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์บริบทสถานศึกษา เพื่อกำหนดเป้าหมายหรือภาพในอนาคตของสถานศึกษา 4) มีความรอบคอบในการแก้ปัญหาทั้งภายในและ

ภายนอกสถานศึกษา 5) ส่งเสริมให้บุคลากรมีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมและรายองค์ประกอบ

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การมีความยืดหยุ่น	4.95	0.11	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
2. การมีจินตนาการ	4.85	0.25	มากที่สุด	4.80	0.36	มากที่สุด
3. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.88	0.20	มากที่สุด	4.80	0.29	มากที่สุด
4. ความคิดสร้างสรรค์	4.85	0.34	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
5. การมีวิสัยทัศน์	4.78	0.27	มากที่สุด	4.76	0.31	มากที่สุด
โดยรวม	4.86	0.23	มากที่สุด	4.79	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 กับ 4.76 ตามลำดับ เมื่อเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีความยืดหยุ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.95 การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 การมีจินตนาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 การมีความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 และการมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 ส่วนความเป็นไปได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีความยืดหยุ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 การมีจินตนาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 การมีความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 และการมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 จากผลการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

6.1.1 จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.56) สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิง

สร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพุทธชาติ ภูจอมจิต (2562) ได้วิจัยเพื่อศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพปัจจุบันการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

6.1.2 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.36) สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าโดยรวมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พุทธชาติ ภูจอมจิต (2562) ได้วิจัยเพื่อศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

6.2.3 จากการศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นที่สูงที่สุดคือ การมีวิสัยทัศน์ โดยภาพมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.15$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำของผู้บริหารแต่ละคนที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑา ศิริวงษ์ (2559) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ด้านการวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู อำเภอองครักษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับแรก ที่กล่าวไว้ว่า ทั้งนี้ อาจเป็น เพราะวิสัยทัศน์เป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้บริหาร สถานศึกษาในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาจึงเน้นการสร้างผู้บริหารให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการทำงานเป็นทีม ดังนั้นผู้อำนวยการสถานศึกษา ต้องมีทักษะในการโน้มน้าวให้ครูในโรงเรียนสามารถทำงานร่วมกัน เกิดความสามัคคีภายในโรงเรียน ช่วยกันระดมความรู้ความสามารถ มีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน และช่วยกันทำงานให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนได้ที่กล่าวมาสะท้อนถึงการมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัยของผู้บริหารสถานศึกษา

6.2 ผลจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีผลการประเมินความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากและผลการเินความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภรณ์ทิพย์ ปั่นกอง (2559) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ประกอบไปด้วย 3 ด้าน ได้แก่จิตนาการ ความยืดหยุ่น และวิสัยทัศน์ และสอดคล้อง

กับผลการวิจัยของ รอซียะห์ ลาเต๊ะ (2561) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี และพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะต้องมีจินตนาการ มีสติปัญญาอันเฉลียวฉลาดมีความรอบรู้ ตลอดจนเป็นผู้ที่มีไหวพริบดีในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีพฤติกรรมของความยืดหยุ่นผ่อนปรน สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมตามความเหมาะสมกับเวลาและสถานที่ เปิดโอกาสให้บุคลากรหรือผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ตลอดจนให้ความสำคัญอิสระในการทำงานกับบุคลากร ทั้งในเรื่องของการคิด การกระทำและการวางแผน ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาที่มีคุณภาพและสร้างสรรค์

7. องค์ความรู้ใหม่

สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีความยืดหยุ่น
2. การมีจินตนาการ
3. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล
4. ความคิดสร้างสรรค์
5. การมีวิสัยทัศน์

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

จากแผนภาพดังกล่าวข้างต้น การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยมีองค์ประกอบด้วยกันอยู่ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีความยืดหยุ่น 2) การมีจินตนาการ 3) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 4) ความคิดสร้างสรรค์ และ 5) การมีวิสัยทัศน์ ซึ่งทั้ง 5 องค์ประกอบนี้สามารถนำมาสร้างเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้ทั้งหมด 22 แนวทาง

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการวิจัยการศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า องค์กรประกอบด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า องค์กรประกอบด้านการมีความยืดหยุ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและเมื่อนำมาจัดลำดับตามความต้องการจำเป็น พบว่า องค์กรประกอบด้านการมีวิสัยทัศน์ มีดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด และด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด ได้แก่ องค์กรประกอบด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยป้องกันการกระทำที่เอื้อต่อการหวังผลประโยชน์แอบแฝง แสดงการมีจุดยืนที่ชัดเจน กำหนดทิศทางและเป้าหมายของสถานศึกษา อุดมการณ์ เพื่อการพัฒนาและสร้างอนาคตของสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูหรือบุคลากรในสถานศึกษารับทราบการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษาสร้างสรรค์ผลงานอย่างมีคุณภาพ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการวิจัย พบว่า การนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์นำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้จริงนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

8.3.2 ควรจะศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

9. บรรณานุกรม

- กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์. (2562). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2551). การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พุทธานติ ภูจอมจิต. (2562). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภรณ์ทิพย์ ปั่นกอง. (2559). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

- รอซียะห์ ลาเต๊ะ. (2561). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2558). **การวัดผลทางการศึกษา**. มหาสารคาม : ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2551). **ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- สมยศ ชี้แจ้ง. (2552). **ภาวะผู้นำทางการศึกษา**. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 3(1). 48-49.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). **การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน**. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.